

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΞΥΝΕΚΔΗΜΟΣ

ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΥΠΟ

ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΞΥΝΤΑΞΟΜΕΝΟΝ

Έτος Α'. Φυλλάδιον ΙΔ'. 9 'Οκτωβρίου 1849.

ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ.

Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, τοσοῦτον σμικρὰ κατὰ τὴν ἔκτασίν της, ὑπῆρξε μεγίστη διὰ τὰς πολλὰς καὶ πανταχοῦ ἀποικίας αὐτῆς, ἐπὶ τὰς ὁποίας, ἂν καὶ δὲν εἶχε παντοῦ καὶ πάντοτε κυριαρχικὴν ὑπεροχὴν, ἐπενήργει ἡμῶς εὐεργετικῶς διὰ τῆς ἐπιρροῆς της, οὐσα συνδεδεμένη πρὸς ἀπάσας διὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας, γλῶσσης τε καὶ φιλολογίας, καὶ διὰ δεσμῶν ξενίας καὶ συγγενείας.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης, τοῦ Θρακικοῦ βοσπόρου, τῆς Ταυρίδος, καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ ἀπάσης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡμαῶν πολλαὶ ἀποικίαι καὶ Ἑλληνίδες πόλεις, ὠφελούμεναι καὶ ἀντωφελοῦσαι τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ δὲ τῶν πόλεων τούτων πλειότερον ὠφελεῖτο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, παρὰ τὸ Βυζαντινὸν μετέπειτα Κράτος καὶ τοὶ δεσπόζαν ἐπ' αὐτῶν διδάγμα τοῦτο χρησιμώτατον καὶ εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα.

Καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰς πλειοτέρας ταύτας χώρας καρδίαι πάλλουσιν Ἑλληνικαί, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λαλεῖται γλῶσσα, καὶ σχολεῖα ἀνεγείρονται Ἑλληνικά, καὶ φιλομαθῆς νεολαία τὰ τῶν ἀθανάτων προγόνων ἐπιμελῶς μελετᾷ συγγράμματα. Χάρις δὲ εἰς τὰ φῶτα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος καὶ εἰς τὴν συνετὴν τῶν Ὁθωμανῶν κυριαρχίαν δὲν ἀποχωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὁμοφύλων ἡμῶν Σινικῶν τείχος· αἱ ἑφημερίδες καὶ τὰ συγγράμματα ἡμῶν εἶναι

εἰς τὰς χεῖρας τῶν τοῦσ ἀυτοῦσ μὲ ἡμᾶσ ἐχόντων προγόνους· εὐλογημένη λοιπὸν ἄσ ἦναι (διὰ τί νὰ μὴ τὸ εἶπωμεν;) ἡ τοιαύτη Ὀθωμανικὴ κυριαρχία ἀπέναντι τοῦ ὀρθοδόξου ἐκείνου Σκυθικοῦ ἀποκλεισμοῦ. Ὁ ἐθνισμὸς τῶν φυλῶν δὲν κινδυνεύει ὑπὸ τὰ Ὀθωμανικὰ σκῆπτρα. Ἡ Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία χρῆζει μὲν εἰσέτι πολλῶν βελτιώσεων ἵνα καταστῆ ἀξία τοῦ 10^{ου} αἰῶνος· τοῦτο εἶναι ὁμολογούμενον. Ἐὰν ὅμως ἐπιθυμῶμεν τὰ κρεῖττω, ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίζωμεν εὐγνωμόνως τὰ παρόντα. Ὁν τρόπον δὲ μεγάλη ὑπάρχει ἡ διαφορὰ τοῦ 1849 ἀπὸ τοῦ 1805, οὕτω δικαιούμεθα βεβαίως νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι μεγίστη θέλει εἶσθαι καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ 1893 ἀπὸ τοῦ 1849.

Ἄσ εἴπωμεν ἤδη ὀλίγα τινα περὶ τῆς Τραπεζοῦντος, ἐκ τῆς ὁποίας πόλεως ἐδημοσιεύσαμεν καὶ ἐν σελ. 401 καὶ ἐφεξῆς περιεργά τινα ἄσματα, τὰ ὁποία εἶναι ἀξία τῆς συντόνου προσοχῆς τῶν φιλολόγων, θέλομεν δὲ ἐξακολουθήσει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν δημοσίευσιν καὶ ἄλλων ἔτι μᾶλλον ἀξιοπεριέργων.

Ἡ Τραπεζοῦς (Γαλλ. Trebisonde Ὄθωμ. Tarabosan) εἶναι πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῷ πάλαι ποτὲ τῆς Καππαδοκίας Πόντῳ, ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμασάν. Οὕσα δὲ ἔδρα Πασσᾶ, κεῖται παρὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν (Εὐξείνιον Πόντον) μεταξύ δύο ὑψηλῶν βράχων· ἔχει δὲ μεγάλην ἔκτασιν ὡς ἐμπερικλείουσα πολλοὺς κήπους, κατοίκους ὅμως μόνον 15,000, ἐξ ὧν μόλις 4 χιλ. εἶναι χριστιανοί. Ὁ λιμὴν αὐτῆς φοιτᾶται ὑπὸ πολλῶν, διότι εἶναι εἰς τῶν καλητέρων κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη. Βύρσκειται δὲ ἐνταῦθα ναυπηγεῖον, βαφεῖα καὶ χαλκοῦ μεταλλεῖα. Ἡκμαζε δὲ τὸ πάλαι ἡ πόλις αὕτη, ὥστε καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐπεκλήθη μικρὸν τι Κράτος, ἡ *Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος*. Ὅταν δηλονότι αἱ ἐσωτερικαὶ οἰκιακαὶ διενέξεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς δολίους σταυροφόρους (Γάλλους καὶ Ἕνετοὺς) νὰ πολιορκήσωσι τὴν Κωνσταντινούπολιν, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς (τῷ 1204) ἐδιώχθη μὲν ἡ τῆσ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἀνηγορεύθη δὲ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἐκ Φλανδρίας κόμης Βαλδουῖνος, τότε εἰς τὴν γενικὴν ταύτην παραλυσίαν Πρίγκιψ τις ἐκ τῆς ἐκθρονισθείσης Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ἀνήγειρεν ἐν Ἀσίᾳ νέον τι μικρὸν Κράτος, καὶ ἔδραν ἑαυτοῦ ἐξελέξατο τὴν Τραπεζοῦντα, τῆς ὁποίας πρότερον ἦτο διωρισμένος Κυβερνήτωρ. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐτιμήθησαν διὰ τῆς ἐπωνυμίας *Αὐτοκράτορες*, τηρήσαντες καὶ τὸ τῆς ἑαυτῶν οἰκογενείας ὄνομα *Κομνηνοί*. Ἰπὲρ τὰς δύο ἑκατονταετηρίδας διετη-

ρήθη τὸ μικρὸν τοῦτο Κράτος, κυριεῦον καὶ τῆς Κολχίδος, ἠναγκάσθη ὅμως τέλος πάντων νὰ ὑποκύβη καὶ αὐτὸ εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ὀθωμανῶν. Δαβὶδ ὁ Κομνηνὸς, ὁ δωδέκατος καὶ τελευταῖος Αὐτοκράτωρ τῆς Τραπεζοῦντος, πολιορκηθεὶς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ τὸ 1461 ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. ἠναγκάσθη, ἀφ' οὗ εἶδε πεσοῦσαν τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ πᾶσαν ἐξώθεν βοήθειαν ἐκλιπούσαν, νὰ παραδοθῆ μεθ' ὄλων τῶν θησαυρῶν του εἰς τὸν νικητὴν, ὅστις συνήνωσε τὴν χώραν μὲ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἐναντίον δὲ τῆς δοθείσης ὑποσχέσεως ὁ Μωάμεθ ἔφερε πρῶτον ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν δυστυχῆ Δαβὶδ, εἶτα δὲ διέταξε τὴν ἐν Ἀνδριανουπόλει ἀποκεφάλισιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἐκτοτε λοιπὸν ἡ Τραπεζοῦς ὑπόκειται ὑπὸ τὰ κραταιὰ τῶν Ὀθωμανῶν σκῆπτρα. Ἐχει δὲ ἡ Τραπεζοῦς καὶ τὴν σήμερον κατοίκους λίαν φιλομούσους καὶ φιλοκάλους, Σχολεῖον Ἑλληνικὸν τῶν ἀρρένων μετὰ βιβλιοθήκης, ὁποῖαν στεροῦνται τὰ πλεῖστα Σχολεῖα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, δύο ἀλληλοδιδασκτικὰ, ἐν Σχολεῖον τῶν καρασιῶν· καὶ ἀπέστειλε καὶ ὑποτρόφους εἰς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἐγένοντο δὲ ἀπὸ τοῦ 1840—48 δύο γενικαὶ συνεισφοραὶ τῶν πολιτῶν καὶ δύο γενναῖαι συνδρομαὶ τοῦ ὄντως ἀξιοσεβάστου Ποιμενάρχου καὶ Ἀρχιερέως Τραπεζοῦντος Κυρίου Κωνσταντίου (ἡ ἀ. 93 χιλ. γροσιῶν καὶ ἡ β'. 15 χιλ.). Διὰ τῆς πρώτης γενικῆς συνεισφορᾶς ὠκοδομήθη καὶ ἐσυστήθη τὸ σχολεῖον, ἐφορευόντος τοῦ ἐντιμωτάτου Χ. Κωνσταντίνου Ἀντωνιάδου (ἰδία αὐτοῦ συνδρομὴ γρ. 1500)· τὸ δὲ 1846 ὑποβληθέντος τοῦ σχολείου εἰς χρέος καὶ μὴ δυναμένου πλέον νὰ συντηρηθῆ, ἐγένετο ἡ πρώτη γενναία συνδρομὴ τοῦ φιλομούσου ἀρχιερέως. Τελευταῖον δὲ τὸ 1848 περιπεσόντων πάλιν τῶν σχολείων εἰς ἀπορίαν μεγάλην καὶ χρέος, ἀνεδέχθησαν τὴν ἐφορίαν αὐτῶν οἱ φιλόκαλοι καὶ ἐντιμωτάτοι Κύριοι Δημήτριος Π. Καρβωνίδης (ἰδία συνδρ. δύο χιλ. γρ.) καὶ Γρ. Γ. Πασσαγιάνωφ (ἰδία συνδρ. 3 χιλ. γρ.) καὶ ἐνήργησαν τὴν τελευταίαν γενικὴν συνεισφορὰν καὶ διὰ ταύτης τε καὶ ἄλλως ἐπαυξήσαντες τοὺς πόρους τῶν σχολείων, οὐ μόνον ἠσφάλισαν τὸ μέλλον αὐτῶν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐβελτίωσαν αὐτά. Δόξα λοιπὸν καὶ τιμὴ εἰς τοὺς φιλομούσους Τραπεζοῦντιοὺς! Ἕλληνας τὴν καταγωγὴν, Ἕλληνας τὴν θρησκείαν καὶ Ἕλληνας τὰ φρονήματα, πιστοὺς δὲ ὑπηκόους τῆς Ὀθωμανικῆς Βασιλείας.

ΑΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΧΩΡΙΩΝ.

(Ἴδε σελ. 428.)

Δ

- Ἐταῖρος κ' ἡ λιγερὴ πάγν' ὄλον τὸν ποταμόν.
 Εὔρανε θολὸν ποτάμ', καὶ θολὸν κί ἀπέρνιστον¹.
 — Πέρνισόν με ν' ἔταῖρε, κ' ἔνταν² θέλεις ἔπαρ' με.
 Ἄς³ τὴν ψῦ⁴ μ' κί' ἀνέτερον⁵ ἔνταν θέλεις ἔπαρ' με.
 Ἄς τὸ χέρ' ἐπέρπαζεν, πέραν ποταμοῦ ἔσυρεν.
 — Δός με, κόρη μ', τ'⁶ ἔταξες, καὶ τὸ συνετάγαμεν. —
 — Ἀκεῖ πέραν ὀμάλια εἶν', πᾶμ' ἐκεῖ, καὶ δίγω σε.
 — Ἐρθαμεν κ' ἐξέρθαμεν κ' ἐξεκαμπανίσθαμεν.
 Δός με κόρη μ' τ' ἔταξες καὶ τὸ συνετάγαμεν.
 — Ἀκεῖ πέραν ὀρυίτσια⁷ εἶν', πᾶμ' ἐκεῖ καὶ δίγω σε⁸.
 — Ἐρθαμεν κ' ἐξέρθαμεν κ' ἐξεκαμπανίσθαμεν
 Δός με κόρη μ' κτλ.
 — Ἀκεῖ πέραν ὀσπήτια εἶν', πᾶμ' ἐκεῖ καὶ δίγω σε.
 — Ἐρθαμεν κτλ.
 — Ἀκεῖ πέραν λειβάδια εἶν', πᾶμ' ἐκεῖ καὶ δίγω σε.
 — Ἐρθαμεν κτλ.
 — Ἀκεῖ πέραν χωρόπα⁹ εἶν', πᾶμ' ἐκεῖ καὶ δίγω σε.
 Σκυλίτσια μ', λαγωνίτσια μ' ἀπέμπρου¹⁰ πάρτε τον.

Ε

- Ἀκρίτες ὄντας ἔλαμνεν¹ στὸ μέγαν τὸ χωράφιν,
 Ἐπέγγεν κ' ἔροτον κ' ἔλαμνεν τὴν μέραν πέντ' αὐλάκια.
 Πουλὶν ἔρθεν κ' ἐκόνεψεν στοῦ ζυγονιάτ' τὴν ἄκραν.
 Ἀκρίτα μ' δὴν τὸ² κάθισαι, καὶ δὴν τὸ περιμένεις;
 Τὰ γονικά σ' ἐγάλασαν καὶ τὴν καλή σ' ἐπῆραν. —
 — Ὅπισ' πουλὶν, ὀπίσ' πουλὶν, μὴ τρῶς βουδοκοντρέαν.
 Ἐσκώθεν καὶ καλοκόνεψεν καὶ στ' ἀλετροκαλάμιν.
 — Ἀκρίτα μ' δὴν τὸ κάθισαι, καὶ δὴν τὸ περιμένεις;
 Τὰ γονικά σ' ἐγάλασαν, καὶ τὴν καλή σ' ἐπῆραν. —
 Καρρόν³ καὶ τὸ βουκέντριν ἄτ', σουρίζ³ καὶ τὸ καλάμ' ἄτ'.
 Καὶ τὰ πουλιά φοβέριζεν, νὰ μὴ τρώγνε τὰ σπόρα,

Δ. 1. ἀπέραστον 2. Ὅ,τι. 3. ἀπό. 4. ψυγὴν μου 5. ἕτερον ἄλλο 6. τὰ, ὄσα. 7. Ρυάκια 8. δίδω 9. χωρίδια τὸ ο π ο ν εἶνε κατάληξις ὑποκοριστικῆ ὄσον παιδόπον — ξυλόπον — ξυλάφια 10. ἀπ' ἐμπρός.

Ε. 1. Ἐλάμνω ἀντι ὀργόνω, ἄροτριῶ. 2. τὸ ἀντι τί. 3. σουρίζει, σφυρίζει.

Τσοὶ λύκας⁴ πάλ' ἐφοβέριζεν, νὰ μὴ τρώγνε τὰ βουδιά τ'.
 Τσοὶ κλέφτας ἐφοβέριζεν, νὰ μὴ κλέφνε τὸ γύνν' ἄτ'.
 Τότες κί' ἀτὸς Ἀκρίτες μου στ' ἀχυροπόρτ' ἐπῆγεν.
 Στὸν θιὸν ἔσοῦν,⁴ ναι μαῦροί μου⁵ ἐφτάνεις κοντοφτάνεις;
 Γιὰ τζὴ κυρά μου τὸ χατὴρ ἐφτάνω καὶ διαβαῖνω.
 Κί' ἀκόμαν⁶ ἡ ἐξεκαμπάτησεν ρακάνια⁶ ἐπιδέθεν.
 Εὔρεν καὶ τσοὶ πομπίδας σου, καθοῦν καὶ λογαριάζου.
 Στὸν Θιὸν ἔσοῦν πομπίδες, ἐφτάνω κοντοφτάνω;
 Κί' ἂν ἐν' κί' ὁ μαῦρος δυνατὸς, ἐφτάνεις, κοντοφτάνεις,
 Κί' ἂν κ' ἐν' κί' ὁ μαῦρος δυνατὸς, ἐμπένε καὶ κουκλοῦνταν,⁷
 Κί' οὖς νὰ πηγαιν' Ἀκρίτες μου, ἐσέθαν καὶ κουκλώθαν.
 Δίγνε⁸ μῆλον στὸ χέριν ἄτς, καὶ παίζνε τὸν Ἀκρίταν.
 Σύρον, κόρη, τὸ μῆλόν σου κί' ἔλα καὶ σὺ ἐντάμαν.
 Σύρει κ' ἡ κόρ' τὸ μῆλον ἄτς στ' Ἀκρίτα τὴν ἀγκάλια.
 Ἐρχεται καὶ ἡ κόρη μου στ' Ἀκρίτα τὴν ἀγκάλια.
 Ἐπέρεν ἀτὴν κ' ἐφυγεν ἐνεὰ μεροῦς καὶ νύχτας.
 Ἐπῆγαν καὶν ἐκόνεψαν στὸ πράσινον λειβάδι.
 Ἀνοίγει τὸ μαντῆλιν ἄτ', καὶ τραπεζόν' τὴν κόρην,
 Ἐβγάλλ' καὶ τὸ δισάκιν ἄτ', οἶνὰρ καὶ παξημάτιν.
 Γιὰ φᾶ, καλή, γιὰ φᾶ, καλή' ἄς πέρω ἕναν ὕπνον.
 Σίτ' ἔτρωγεν, σίτ' ἐπινεν, σίτ' ἕτερον⁹ τὰς στρατάς.
 ὄντας τερῆ τὸ πέραν κα', φουσάτον κατηβαίνει.
 Ἐντρέπεται νὰ λέγι' ἀτόν, γιὰ σοῦκ'¹⁰ γιὰ σοῦκ' Ἀκρίτα.
 Τὸ δάκρυον ἀτῆς ἔσταξεν, κ' ἐγένεφιζεν¹¹ Ἀκρίτες.
 Στὸν θιὸ σ', στὸν θιὸ σ', ναι κόρασιν, εἶνε πολλὰ χιλιάδες,
 Μηδὲ πολλὰ, μηδὲ λίγα, ἐνεὰ χιλιάδες.
 Στὸν θιὸ σ', στὸν θιὸ σ', ναι κόρασιν, κανέναν πάλ' γνωρίζεις;
 Ἐμπρός περνοῦν οἱ πράσινοι, νὰ εἶν' τ' ἐμὰ τ' ἀδέλφια
 Ἄλλ' ἀποπίσ' ποῦ ἐρχοῦνταν, τ' ἀδέλφια μ' τὰ ἑαδέλφια. —
 Ἀπόκορφης ἐπίασεν κί' ἀπόρριζα ἐχπάγεν,¹²
 Τὸ χέριν ἀτοῦ ἔσυρεν, κοιλὸν ράβδιν ἐποῖκεν
 Τσ' ἄλλους ἕψηλά ἐκρέμασε, τσ' ἄλλους στὰ χαμαιλιῶνας.
 Κί' ἄλλ' ἀποπίσ' ὁ κύρις ἄτς τὴν γούλαν κρεμισμένους.

4. ἔσοῦν ἀντι σας. εἰς τὸν θεὸν σας. 5. μαῦρος ἀντι ἵππος, μαῦρος τὸ χρῶμα. 6. βουνα καὶ λόφος.

7. Κουκλοῦμαι, ὄλος κρύβομαι. 8. δίδουν οὗτοι ἀρπάζοντας αὐτὴν, τὴν ἐρωμένην τοῦ ἥρωος 9. παρετήρει, ἐθεώρει. 10. σῆκου. 11. ἐξύπνησεν. 12. ἐξερριζώθη (ἐξεπάγη) τὸ τυχὸν φυτὸν, τὸ ὁποῖον ἀρπάσας εἰς χεῖρας, καὶ σχηματίσας ράβδον, κατεκράτησε τοὺς διώκτας τῆς ἐρωμένης του, προσφυγούσης εἰς αὐτόν.

Κι' ἂν ἐν' καὶ τὸν σκοτὸν ἄτον, θὰ λέγνε με φονέαν,
 Κι' ἂν ἐν' καὶ 'κι' σκοτὸν ἄτον, θὰ λέγνε με, 'φοβέθες,
 Ἐναν μαζύλαν¹³ κρούγ' ἄτον, νὰ πάγ' τσ' ἔλεημοσύνης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. (α)

*Γενική θεωρία τῆς ἱστορίας σχετικῶς ὡς
 πρὸς τὴν ἐπιστήμην.*

Διάφοροι μὲν εἰσιν αἱ περὶ τούτου θεωρίαι, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ προτεινόμενοι ὀρισμοί· ἀλλ' ἡμεῖς ἀπέχοντες τῶν περὶ ταῦτα συζητήσεων, προβαίνομεν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς φύσεως τῆς ἱστορίας.

Καὶ πρῶτον, τί ἐστὶν ἱστορία;

Ὅταν ἰατρός τις διὰ τῆς ἀνατομικῆς αἰχμῆς ὁμοιομορφα καὶ ὁμοιομερῆ ἀνατέμνη σώματα, παρατηρῆ δὲ καὶ ἐκθέτη τὰ διάφορα αὐτῶν σχήματα, (ἅτινα ὅμως αἰετοπετὴ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιπτώσεις παρουσιάζονται τ' αὐτὰ) μετέρχεται ἄρα γε ἔργον ἱστορικοῦ; . . . οὐχί, ἀλλ' ἐπιστήμονος.

Ὅταν φυσιολόγος τις, τὰ φυσικὰ κατατάπτων σώματα, ἐκτίθει τοὺς γενικοὺς τύπους, ἀνεπίσημα τὰ στοιχεῖα αὐτῶν, καὶ τοὺς γενικοὺς ἐν αὐτοῖς ἐνυπάρχοντας χαρακτῆρας διακρίνη, καὶ διαγινώσκῃ αὐτοὺς ὡς συμφυεῖς τῷ σώματι καθ' ὅλους τοὺς τόπους καὶ ὑφ' ἀπάσας τὰς ζώνας καὶ κλίματα, μ' ἄλλους λόγους εὐρίσκη τὰς ἰδίας τούτων ιδιότητας, λέγομεν, ὅτι ἀσχολεῖται, σπουδάζει, ἢ καὶ παράγει ἐπιστήμην τινὰ, δὲν δύναμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι γράφει τὴν ἱστορίαν αὐτῶν. Ὁ δὲ λόγος, διότι παντοῦ ἐνθα ὑπάρχει νόμος ἀκαταπολέμητος, ἀνυπέροβητος καὶ ἀνεξάρτητος τῆς θελήσεως τοῦ ὄντος ἐκεῖνου, ἐκεῖ προκύπτει μὲν ἐπιστήμη, ἀλλ' οὐχί ἱστορία.

Ποῦ λοιπὸν ἡ ἱστορία; . . . Ὅσακις τὸ αὐτὸ ὄν, εἴτε ἐμφύχον εἴτε ἀψύχον, ὑπὸ διαφόρους θεωρούμενον φάσεις, παρέχει ἢ ἐμφαίνεται ὑπὸ διαφόρους ὄψεις, τότε τὸ ὄν τούτου ἔχει καὶ ἰδίαν αὐτῷ ἱστορίαν.

Ἄς σαφηνίσωμεν τὰ εἰρημένα.

Εἶχον ἄρα γε οἱ ἀρχαῖοι τὴν κυρίως παρὰ τῶν νεωτέρων φυσικὴν καλουμένην ἱστορίαν; Θαρρόυντες ἀπαντῶμεν, ὄχι! ἢ

¹³ ῥάπισμα.

(α) ἴδε σελ. 177 τοῦ Φιλολογικοῦ Συνεκδήμου.

φύσις δι' αὐτοὺς δὲν εἶχε χρονικὰ, ὅ,τι παράγει σήμερον παρήγαγε καὶ χθές, θέλει δὲ καὶ αὔριον παράξει καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον. Ἀλλ' ἐφάνη ὁ μέγας τοῦ Κυβιέρου νοῦς, ἐν αὐτῷ ἐγκυμονήθη καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξήλθεν ἡ ἐπιστήμη τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ὡς διὰ κλίμακός τινος κατέβη οὗτος βαθμηδὸν μέχρις ἐγγάτων τῆς γῆς, καὶ διὰ τῆς μεγαλοφυΐας αὐτοῦ ὑψούμενος εὐρέθη εἰς τὴν πρῶτην τῆς δημιουργίας στιγμὴν, ἐκεῖθεν δὲ ἀναχωρήσας, σπουδάζων καὶ ἐμβατεύων τὰ μυστήρια τῆς κρυπτομένης φύσεως, ἐχάραξε τὰς ἀθανάτους σελίδας τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἐκ τοῦ βάθους τῆς σφαίρας ἐξήγαγε τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ φύσις δὲν ἐτήρησεν ἀνέκαθεν τοὺς αὐτοὺς κανόνας, καθ' οὓς βλέπομεν ἡμεῖς αὐτὴν σήμερον παράγουσαν καὶ διαποικίλλουσαν τὰ ἔργα αὐτῆς. Ἀλλὰ δὲν καταχωρίζει αὐτὴ εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὰς μεταβολὰς τῆς ταύτας, οἱ μὲν αἰῶνες ἐπιφέρουσιν αὐτὰς, ὅθεν καὶ αὐτὴ τὰ καταχωρίζει εἰς τοὺς κόλπους τῆς, τὰς παρουσιάζει δὲ μίαν ἡμέραν μεγάλας ὡς ἑαυτήν, διαφόρους καὶ ποικίλας ὡς καὶ αὐτὴ εἶναι διάφορος καὶ ποικίλη.

Ὅταν δ' ἀπ' ἐτέρου ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς γῆς τὸ βλέμμα στρέψῃ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀναζητῶν τὰ ἀόρατα, μετρῶν τὰ ἀχανῆ ἀποστήματα, τὰς διαμέτρους καὶ τὰς περιφέρειὰς τῶν οὐρανίων σωμάτων, τότε σπουδάζει τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν· ἀλλ' ὅταν εὕρῃ εἰς ταῦτα μεταβολὰς τινὰς (ὡς ἀνεκάλυψε ὅτι ἐξ ἑνὸς πλανήτου ἐσηματίσθησαν τέσσαρες ἄλλοι, ὡς εὕρεν ὅτι κομήτου τινος μέρος ἐξητμίσθη διὰ τῆς ἠλιακῆς θερμότητος) τότε καὶ τότε εὕρε μίαν σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ οὐρανοῦ, ἀναχωρῶν πάντοτε ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὅπου μὲν ἄσφατος μεταβολὴ ἐκεῖ καὶ ἱστορία, ὅπου δὲ τὸ μόνιμον, ἀμετάβλητον καὶ κανονικόν, ἐκεῖ ἐπιστήμη ἀλλ' οὐχί ποτε ἱστορία;

Δύναται τις ἄρα γε νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς θεότητος; Ἡ τοῦ Θεοῦ αὐλὸς οὐσία, οὔσα ἀμετάβλητος, παρίσσει μὲν σπουδὴν τινα ὑψηλὴν, καὶ ἐπιστήμην ἄκραν τὴν θεολογίαν, ἀλλ' ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Jean Bodis τίς δύναται νὰ ζητήσῃ μεταβολὴν εἰς τὸ ἀμετάβλητον ἵνα γράψῃ ἱστορίαν;

Καὶ εἰς τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν ὑπάρχει ἱστορία, μολοντί τις δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὸν καθ' ὃν γίνεται μηχανισμόν, καὶ εἰς τὴν φύσιν τῶν ζώων εὐρίσκομεν ἱστορίαν, ἀλλὰ βλέπωμεν τὰ ἀποτελέσματα ποῦ θέλει ζητήσῃ τὴν αἰτίαν; ἢ γνωρίζομεν τὴν αἰτίαν παρὰ τίνος ποτὲ θέλει μάθει τὰ ἀποτελέσματα;

Ὅλα λοιπὸν τῆς ἱστορίας τὰ συστατικὰ δὲν ἀπαντῶνται εἰμὴ εἰς μόνον τὸν ἄνθρωπον, διότι ὑπόκειται μὲν εἰς μεταβο-

λὰς ἀλλ' ἐκπληροῦ καὶ πράξεις δυνάμει τῆς θελήσεως καὶ τοῦ λογικοῦ, διότι εἶναι προικισμένοι με διπλῆν φύσιν ὡς γῆινος καὶ ὑλικὸς ὑπόκειται εἰς ἐξωτερικὰς ἐπιρροὰς, τὸ ψῦχος δηλαδὴ, τὴν θερμότητα, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ οἶονεὶ συνέχεται πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ παρὰ τῇ ἀγενεὶ ταύτῃ τοῦ ἀνθρώπου φύσει ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις ἢ οὐδὲν ἄλλο κέκτηται δημιουργήματα, αὐτὴ δ' εἰς τὴν ἡ θέλησιν ἀπόρροια δὲ τῆς ψυχῆς, ἡ θέλησις, ἰδιαζόντως εἰς μόνον τὸν ἀνθρώπον ἐνυπάρχον ὄν, εἶναι ἡ ἀνθρωπικότης τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Herder. Οὐδ' ἀπροσφῶς ὁ θεὸς Πλάτων ἐντιθεὶς τὴν θέλησιν τῆς ψυχῆς εἰς τὴν κεφαλὴν ἔλεγεν, ὅτι ὡς οἱ πόδες εἰσὶν ἢ πρὸς τὴν γῆν ρίζα τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως ἡ κεφαλὴ εἶναι ἡ ρίζα δι' ἧς κρατεῖται πρὸς τὸν οὐρανόν (α).

Καὶ πάντα μὲν τὰ ζωικὰ ὄντα αὐτοκινήτου τινὸς εὐμοιοῦσι μηχανισμοῦ, οὗτος δ' εἶναι ἡ ζωὴ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ βεβαιοῦσι τὴν ὑπαρξίν του· ὁ ἀνθρώπος ὅμως ἔχει οὐχὶ μόνον τὸ αὐτόματον τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνωτέραν ἐκείνην δυνάμιν τὴν θέλησιν μόνος ἔχει αὐτὴν, ἡ δ' ἐλευθέρα αὐτῆ βουλή, καθίστησιν, ὡς εἴπομεν, τὴν ἀνθρωπικότητά του, ἡ δ' εἰς αὐτὸν μόνον ἐνυπάρχουσα αὐτῇ ιδιότητι συνίστησιν ὅλον τὸ τῆς ἀνθρώπου ζωῆς δράμα. Ἀλλ' ὑπὸ ποίους ποτε νόμους δύνανται τις νὰ καθυποβάλῃ τὴν ιδιότητα ταύτην τοῦ ἀνθρώπου; αὐτῇ μετακινεῖ ὅσους ἀμετατρέπτους ὄρους ζητήσῃ τις νὰ τῇ ἀντιτάξῃ, δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εἴπωμεν εὐλόγως, ὅτι εἰς τὸν ἀνθρώπον ὑπάρχει ἔμφυτος τις ἀντιπάθεια ἐναντίον παντὸς πεπωμένου νόμου, αὐτῇ δὲ δίδωσιν εἰς πᾶσαν ἀνθρώπινον πράξιν ἰδιαιτέρον τινα χαρακτήρα; τίς δὲ ποτε θέλει δυναθῆ νὰ κατατάξῃ καὶ ἀναγάγῃ ἅλας ὑπὸ γενικὸς κανόνας; Ἰδοὺ ὅποιον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἱστορίας.

Ἡ ἱστορία λοιπὸν εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ ἀναζήτησις τῆς μεταβολῆς τῶν πράξεων τῆς τοῦ ἀνθρώπου θελήσεως.

Ὅρισαντες δὲ οὕτω τὴν ἱστορίαν θέλομεν ἀλληλοδιαδόχως σπουδάσει τὰ διάφορα αὐτῆς εἶδη.

Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς διὰ τῆς παρατηρήσεως συνάπτει τὰς διαφόρους πράξεις καὶ τὰ συμβάντα, ἀφοῦ δ' ἀπαξ συνάψῃ αὐτὴ τότε παραδίδωσιν αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην, ἡ δὲ μνήμη ὅπως διευκολύνῃ τὴν διατήρησιν καὶ διάδοσιν αὐτῶν προσλαμβάνει βοηθὸν τῆς τὸν ρυθμὸν, ἐξ οὗ γεννᾶται ἡ ἐποποιία· ἄλλοτε ὅμως καταχωρεῖ αὐτὰ εἰς ἀμετρον λόγον, καὶ ποτε τὰ χαράσσει εἰς μνημεῖα.

(α) Πλάτ. Τιμ. ἢ περὶ ψυχ. κόσμ. σελ. 90. Ἐρ. Στεφ.

Αἱ Συδρομαὶ γίνονται.

Ἐν Ἀθήναις μὲν μόνον παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ν.
Ἀργυριάδῃ ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι παρὰ
τοῖς ΚΚ. διδασκάλοις καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν
ταχυδρομείων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Κ. Γ. Μάρ-
κου ἐν Φαναρίῳ καὶ Κ. Κωνστ. Βάγια, ἐν
Γαλατᾷ κατὰ τὸ χαυγιαρόχανον.

Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῷ διδ. Ἀθ. Ἀργυριάδῃ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Μενε-
ξῆ καὶ Δ. Καρίλλῃ.

Ἐν Σέρβραις παρὰ τῷ Κ. Γρ. Χ. Λαζάρου.

Ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρὰ τοῖς ΚΚ. Προ-
ξένοις τῆς Ἑλλάδος.

Τιμὴ ἑξαμηνιαία . . . . . δρ. 6.
» ἑτησία . . . . . » 12.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΚΛΗΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΥΠΟ

ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΥΠΟ

Ν. ΑΡΓΥΡΙΑΔΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφείως.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς).

αωμη.

Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων.

Φυλλάδιον Α΄. ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑ. . . . Σ.	1—3
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ καὶ ιδίως περὶ Θεσσαλονίκης. . . .	3—11
ΛΕΣΒΙΑΚΑ.	12—24
ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ.	24—32
Φυλλάδιον Β΄. ΙΕΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.	
Περὶ ποιήσεως τῶν Ἑβραίων. . . .	33—48
ΛΕΣΒΙΑΚΑ.	48—64
Νόμισμα Νάπης.	—64

Αἱ Συδρομαὶ γίνονται.

Ἐν Ἀθήναις μὲν μόνον παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ν. Ἀργυριάδῃ ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς ΚΚ. διδασκάλοις καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν ταχυδρομείων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Κ. Γ. Μάρκου ἐν Φαναρίῳ καὶ Κ. Κωνστ. Βάγια, ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὸ χαυγιαρόχανον.

Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῷ διδ. Ἀθ. Ἀργυριάδῃ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Μενεξῆ καὶ Δ. Καρίλλῃ.

Ἐν Σέρραϊς παρὰ τῷ Κ. Γρ. Χ. Λαζάρου.

Ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρὰ τοῖς ΚΚ. Προξένοις τῆς Ἑλλάδος.

Τιμὴ ἑξαμηνιαία	δρ. 6.
» ἑτησία	» 12.

Ἡ ἑξαμηνία συνίσταται ἐκ φυλλαδίων δώδεκα

30

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΚΛΗΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΥΠΟ

ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΥΠΟ

N. ΑΡΓΥΡΙΑΔΟΥ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδέλφειας.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς).

αωμῆ.